

Előfizetési díj: Postán vagy Pécsért hához küldve: egész évre 5 ft., félre 2 ft 50 kr. negyed évre 1 ft 25 kr. Egyes szám 10 kr. Megjelenik minden szombaton. Egyes számok kaphatók Weidinger N. könyvker. (Szelehdényi-tér.)

PÉCSI FIGYELŐ.

Hirdetések ára: Egy öt hasábos petit sor egyszeri megjelenéséért 6 kr., 3-szori 5 kr., 10-szerért 4 kr. Ázelenő. — Minden hirdetés után 30 kr. bilyegjű ázelenő. A nyitlár 1 petit sora 10 kr. A hirdetés új előre ázelenő.

Szerkesztőiroda: Fereneciek utczája 44. sz. I. emelet. Kéziratok vissza nem küldetnek.

A lap szellemi részét illető közlemények és előfizetések a szerkesztőséghez, a hirdetések pedig a kiadóhivatalhoz intézendők. Előfizetheti helyben: a kiadóhivatalban, Blauhorn Antal úr a városház épületben, Lill János úr a budai külvárosban, Böhm C. F. úr a szigeti külvárosban lévő kereskedésében, valamint a vidéken minden postahivatalnál.

Kiadó hivatal: Böhm C. F. ügynöki irodájában. Fereneciek templomának átellenében.

Béke.

Áldás kísér a békét. Ez sem igaz már a hipokritaság, a Tisza-szabadelvűség ezen napjaiban. Átok most a béke a népekre nézve, nem áldás, mert nem a régi értelemben vett béke, hanem a fegyveres béke fentartásáról van szó és pedig belát-hatatlan időkre.

De már most így van ez és mint-hogy Vilmos császár vén napjaira már nem kíván háboruszkodni, de szüksége is van a békére, hogy az egy kalap alá kényszerített Németország szét-húzó elemei megszokják a jelen álla-potot, de azért is, hogy a visszaszerzett, azonban egy évszázad óta elfrancciz-sodott Elzászt és Lotharingiát vissza-németesíteni lehessen, még mielőtt a francia köztársaság alkalmas idő-pontot találna a megtorlási háborúra, minthogy a palotájában önkényes fogoly és ott is éltéert remegő hatal-mas kényur a minden oroszok és más nemzetek czárja sem látja alkalmasnak az időpontot, hogy elődje nagy Péter czárnak végrendelete teljesítésében egy lépéssel előbbre haladjon, ellen-kezőleg attól fél, hogy önkénytelen bebonyolítatik abba s ezért sajátkezű levelével elküldi külügyminiszterét Berlinbe a császárhoz és Friedrichs-ruheba Bismarck herczeghez, hogy biztosítsa őket legőszintebb békés ér-zelmiről s ezek tanuságára meg is tiltja az orosz sajtónak a háboru meg-jólását és pártolását, azért bizonyosra vehetjük, hogy egy időre nem is lesz a béke megzavarva.

Kell pedig ezen békedal azért is, hogy a megtakarított pénzeit elhelyező közönség bizalma növekedjék az állam-papirokkal szemközt, mert hiába Rot-sild és mind a többi pénznadály csak akkor ereszkedik be kölcsön-geschef-tekbe, ha a nagy közönség nem köti be pénzes zacskóit s ők az átvett papi-

rokon hamar, de jó nyereség mellett is tuladhhatnak.

Lefegyverzésről pedig szó sincsen, ellenkezőleg a tudomány, a technika előhaladása még tetézi a fegyveres béke átkát.

A ma milliók és százmilliók áldo-zatával beszerzett fegyverek, ágyuk, vértezett hajók, sat. 4—5 év mulva már nem felelnek meg a fegyver és rombolási tudomány előhaladásának, újra száz és száz milliókat kell áldozni azért, hogy míg elkészülnek a beszer-zéssel, már megint új találmány álljon elő, mely a hozott áldozatok sikerét legalább is nagyon kétségessé teszi.

S még hagyján ott, hol ezen fegy-verkezésekre és a milliányi hadseregek eltartására kellő milliók a belföldön lesznek elkölvtve, de nálunk Magyar-országon kétszeres a fegyveres béke átka. — az adóvégrehajtásokkal keser-veesen kipréselt milliók Osztrákiába, külföldre vándorolnak, oda mennek javában az államadósság kamatai, oda a vasuti részvények biztosított jöve-delmei s ezen milliókból vajmi kevés kerül vissza, mert hogy a milyen köz-gazdasági politikára — helyesebben mondva rabszolgaságra — kötötte le ez a Tisza-kormány az országot tíz évre, ez nem engedi, hogy Magyar-ország sajtát érdekeinek megfelelőleg rendezze be vám és fogyasztási adó jövedelmét, mely mellett mi az ország benschülött lakosai elkoldusodunk s birtokaink potomon áron, bevándorolt idegen elemnek és a pénznadályoknak esik olesó prédául.

Bismarck csak néhány éve, hogy majdnem erőszakkal behozta a nagy ellenzét daczára a közgazdasági vé-delmi rendszert, ez pedig igen czél-szerűnek bizonyult be. Poroszország, Németország nem vesződik a deficizzel és így kibírja a fegyveres békét, Olasz-ország halad előre a terhebb adók megszüntetésében, boldog (!?) Magyar-országon most újra emelik azt az adót,

melyet most sem bir meg a szegény nép, mely már évek óta emeszi a tö-két és növeli a proletozokat. Ilyen áldás reánk ez a béke!

Országgyűlés.

A kivételes házassági törvényjavas-latnak bizottsághoz visszautasított szál-aszait a képviselőház november 29-én le-tárgyalta és elfogadta, a törvényjavaslat ekként másnap, nov. 30-án került harmad-szori olvasásra, ez ülésen azután meg-kezdették az adóemelést tárgyzó törvény-javaslat általános tárgyalását. Ezen tör-vényjavaslat czime egyébiránt a földadó, a házadó, a tőkeamat és járadék adó, valamint az általános jövedelmi pótdó törvények módosításáról szól és Hegedűs Sándor előadó hiába szedte össze minden ékesszólását annak ajánlatára még a mame-lukok is nagyon hidegen fogadták, de azért csak elfogadják, mert a miniszter-elnök azt a klubban kabinetkérdéssé tette. — A javaslat ellen beszélt Hefi Ignác, ki külön véleményét adott be. Ezután a pénzügyminiszter iparkodott védeni állás-pontját, a mi ugyan nem sikerült, de hát ő tudja, hogy a mamelukság nem hagyja el, s így bizalommal néz a szavazás elé. A javaslat ellen beszélt a napon még Gaál Jenő, Lükő Géza és Krisztinkovich Ede, — mellette senki, de sőt e napon még szólásra feljegyzett képviselők közt is egyetlen egy sem volt a javaslat mellett.

December 1-én a napirenden lévő adótervényjavaslat ellen beszélt Irányi Dániel, Horánszky Nándor, Becker János, Ugron Akos és Vidliczkay József, a javaslat védelmére csak egy kormány-párti kelt fel, de ez annál súlyosabb volt, t. i. a vastag Moricz Pál tette magát neveltségessé otromba erőlködéssel. Azután kötvényeket morzsolnak, a csángókat érdeklő kérvények és a zsidó anyakönyvek vezetése, ugy a zsidórábbi gyártó zugbarlangok bezárása iránti kérvények még is érdekes vitákra adtak alkalmat.

Az ülés végén Irányi interpellálta az igazságügyi minisztert a budapesti kir. törvényszék és a budapesti cs. k. katonai parancsnokság közt felmerült illetékeségi összeütközésről. — A miniszter nem fe-lt azonnal, hanem még megfontolja a válasz minőségét.

December 3-án Györfi Géza után, ki élénken és humorral bírálta a pénzügy-

miniszter és támogatója Möricz Pál érve-leséit, Fekete Lajos állt fel a kormány-javaslat mellett, sokat ugyan nem beszélt. De valami okosat sem, csakhogy kimutatta, hogy volt herozstratusi bátorsága felszó-lalni a népnymorgatás mellett. Hermann Ottó rámutatott a rákfenére, mely a kor-mánypárt klubjában tenekel, hol élesen kikelték e javaslat ellen, de mert kabinet-kérdéssé lőn, jobb meggyőződés és lelki-ismeretük ellen is megszavazzák. — Pri-leszky Tádé ugy beszélt, mint töle várni lehetett, — látja és helyesli a jót, s követi a rosszat. — Somasié Pál nemcsak a jelenkormány, hanem a volt deakpárti kormányok rossz gazdálkodásairól is be-szélt, mi közben Elies Henrik közbekial-tott, mintegy szólnak tudva be a zakány-dombóvári vasutat. — Ebből éles rekontré támadt, mely kinos volt, de tisztességesen végződött. Möricz Pál is felszólt szemé-lyes kérdés ürügye alatt, de a zaj akora lett, hogy nem folytathatta, az elnök pe-dig kijelentette, hogy nem személyes kér-désben szólt. — Ezután még Ferenecy Miklós és Kiss Albert szóltak fel a javaslat ellen. — Az ülés végén Polonyi Géza ism-eltelte Irányi intépellációját a budapesti törvényszék s a hadparancsnokság közti illetékeségi összeütközés tárgyában, az igazságügyminiszter azonban még nem tanulta be válaszáat.

December 4-én az elnöki előterjesz-tések közt feltűnt a budapesti k. törvény-szék megkeresvénye a „Függetlenség”-nél elkövetett sikkasztások ügyében Verhovay Gyula képviselő mentelmi jogának fel-függesztéséért. — Az adótervényjavaslatot gyenge védelem alá vette Körösi Sándor, Orbán Balázs kemény támadást intézett ellene, Domahidy István kormánypárti képv-iselő nagy feltűnést keltőleg kijelenté, hogy nem fogadja el a törvényjavaslatot, mert a szatmármegyei nép nem bir el nagyobb adót. Ez igen kellemetlenül ha-tott a kormánypátra, de az ellenzék az öszinte nyilatkozatot helyesléssel fogadta, mert tehát mégis egy ember a kormány-pártban, ki lelkiismeretere is hallgatott. — Pronay Dező báró kimondotta, hogy ésszerű takarékossággal adómelés nélkül is megszüntethető a deficit. — Czirer Akos szép beszédben polemizálva az elő-adóval és Möricz Pállal a deficit meg-szüntetésének módját az ország pénzügyi és közgazdasági függetlenségében találja. — Vucetich horvát képviselőnek nem tetszik, hogy a horvátokat „drága tes-tvéreknék nevezik a magyarok, miért kö-

tötték meg a szerződést? ha megkötötték fizessenek! — Utána Kiss Albert és Ma-darász József személyes kérdésben szóltak fel, utóbbi alaposan kimutatta, hogy bizony drága testvérek ezek a horvátok, — kik 1869-ik év óta a zárszámadások szerint Magyarországnak 44 millió frtba kerültek.

Szóltak még a tjavaslat ellen Thaly Kálmán, Törzs Kálmán és Turgonyi Lajos, végül Szapary gr. pénzügyminiszter újra vedelmezte azt.

December 5-én a zárbeszédék után a személyes kérdésekben igen élénk és zajt keltő több felszólalás után volt név-szerinti szavazás az adótervényjavaslat felett, a kormány 72 szótöbbséggel győzött. Több a fővárosban lévő kormánypárti képviselő mindazonáltal nem jött az ülésre, a horvátok kivétel nélkül rászavaztak az adómelésre, de a szavazók közül csak kettő.

Az új horvát bán. Gróf Khuen-Hédervary győri főispánt 6 fősége a kir-ály decz. 1-én kelt legfelsőbb elhatározá-sával Horvát-Szlavon- és Dalmátországok bánjává nevezte ki. — Báró Rambergert 6 fősége a király decz. 1-ével horvát-szlavon és dalmátországi kir. biztosi álla-lása alól felmentvén, ugyanazon alkalom-al az I-ő oszt. vaskorona-renddel tüntette ki. — Bedekovich, lekötözött horvát-szlavon és dalmát miniszteri 6 fősége a király ugyanazon miniszteri tárczára ismét ki-nevezte, illetőleg ugyanazon állásában megerősítette. — Az új bán e hó 4-én Budán tette le hivatalos esküjét a király kezébe, kitől egyuttal a belső titkos tanácsosi méltósággal díjmentesen lett kintüntetve. — A bán e napokban érkezik Zágrádba, hol fogadására nézve a nézetek szétágazók, míg a nemzeti párt állítólag még van elé-gedve kinevezésével, az ellenzék „Pozor”-t lefogalták, oly cizik miatt, mely a bán személyével foglalkozott. — A zágrábi köz-ség tanácsban egy oly indítványt hogy a község tanács rész vegyen a bán fogad-tatásán, nagy többséggel elvetették. Öze-govits báró letette képviselői mandátumát. A horvát tartománygyűlés összehúlése leg-közlebb történet, midőn t. i. a magyar országgyűlés az adó és indemnti törvény megszavazása után január közepéig elna-polja üléseit.

Külföldi szemle.

A francia-kínai alkudozások ismét békésebb szint öltöttek, a kínai kormány egy kis engedményre hajlandónak mutat-

TÁROZA.

Alig mult

Alig mult néhány hete s ó még Körünkbe volt, itt kaczagott, — Együtt csodáltak ketten a szép, A felkelő nyári napot Mily öröm zsongta át a léget, Hogy zümmögött a sok bogár, Mily szépre festé a vidéket, A fákon megtört napsugár!

Alig mult néhány hete, hogy őt A temetőbe vittük el, Boritva rá róza szemfedőt, S megöntözve azt könyünkkel! Egyszerű kis kereszt mutaja — Nekünk a legdrágább helyet, A melyhez szívünk oly gyakarta, Ó hozzá sírni kivezet!

Budapest, 1883. Hóvi.

Apró feljegyzések nagy emberekről.

— Közli: Balkányi Simon. —

Némely találmány olyan, mint a ra-kéta. Hirtelen felröppen szikrát szórva és zugva emelkedik hihetetlen magasságig, mialatt mindenki hátravetett fejével kísér a világitó pályát, a nagyszerű tüne ményt! Egyszerre egyet puffán a magas-ban — világitó csillagok szóródnak el — nézzétek! — ah! ah! És aztán egyszerre ismét csendes és sötét lesz minden. Senki sem gondol többé reá.

Ilyen találmány volt a „légpálya”. — Mi mindent nem ígért ez! A negyvenes évek elején már azt kezdték hinni, hogy a még alig megszületett csuszogó, sikol-tozó és csörömpölő Cyklop-gyermek: a vaspálya kivételzik lármázó erénytelen-ségből és átváltozik a levegő tündérszerű, nesztelenül tova sikamli leányává. Mit ígért s mi mindent nem hittek e találmány felől! Megkímélve az alkalmat-

lan gőz- és füsttől, a szörnyeteg mozdony lármájától, csak üde erdei és hegyi levegő kellemében látta magát az ember. A világ mérnökei összesereglettek az ir-tenger bá-jóló szép sziklapartjaira, nem messze Dub-lintól, hol Kingstown és Dalkeith között vonult el az új csodapálya. A világ összes nyelvleit lehetett itt a Miffey partján és a fejedelmi város büszke utcáin hallani. És azon férfiak nevei, kik e csodás dolgot fel-találták: Clegg Sámuel és Samuda Char-los, ismeretesek lettek az Atlanti tenger mindkét partján.

Weber M. M. kinek naplója nyomán e sorokat írjuk, kiküldetett az új csoda tanulmányozására és Irthona utazva, Lon-donban meglátogatta Clegg Sámuel-t. — Akkori nagy dicsősége nem tette őt gaz-gaggá. — Nagyon szerény lakással bir. — A látogató néhány társával együtt egy a mester szemfájása miatt felhomályos szo-bában elhelyezett asztal körül foglalt helyet. A lámpa fénye gyéren világitá meg a fel-találó magas homlokát, melyet csak felül koronázott néhány szál haj. Hosszas arczán meglátszottak a szenvedés vonásai — hal-kan beszélt, csukott szemekkel és még sem akarta elutasítani látogatóit. — Töb-ben voltak — ugymondó forrásunk — kik az új technikai Mekkába zarándokol-tunk. Azok kik közülünk még életben vannak, bizonyára el nem felejtik amaz estét. Miután Clegg elhelyezkedett a kan-dallónál, feltárta előttünk — halkán és folyékonyan eszevege — életének panorá-máját, melynek erőteljes működése mind-entűt öszekötötteben volt a nagy idők teremtésével, hol a gőzgépek megkezdtek átalakítani a világ physiognomiját.

Cleggnek magának nagy része volt eme teremtésekben: mert bárha újabb találmányának fénye csaknem elhomályo-sítá előbbi tevékenységét, mégis halhatat-lan volt már, midőn a légpályát feltalálta. Hiszen 6 volt az, ki az ősrégi napfényt, mely millió éveken át hevert a földben felhalmozva, ki tudta csalni a föld színére és praktikus módon felhasználta azt, hogy most, mint légszesz éjjeleinket megvi-

lágítsa és nyilvános és magánéletünkben mint egyik legbarátságosabb és legkés-zésebb társunkká váljék. De ki beszélt akkoriban Clegg Sámuelről, a légpálya feltalálójáról, mint olyanról, ki a légszesz-világitást alkotta!

Csak ő maga beszélt róla. Mit tud a mi fiatal nemzedékünk, mely lépten-nyomon nagy géppárrakkal találkozik, — csevegött velünk — azon benyomásról, melyet ezen század elején az egyedüli hatalmas géppár Sohóban, reánk gyakorolt. Maga Watt James állt még a borzasztó nagy műhely élén, mely-nek homályos mélyegéből a még akkor oly titokteljes és hatalmas gőzgépek kerültek ki és melynek óriási, csodásan fel-és leforgó fekete, hosszú tagjai naponta mindinkább számomban kerültek Staf-fordshire fűtőszobáinak ege alá, bizarr és phantastikus alakban és mozgásban, ugy, hogy a „fekete vidék” kormos lakó-saitól „Iron devils”-eknek nevezettek. Csodálták azon férfiakat, kik hie-roglyphákat írva, azokból ama vas óriások tagjait elővárasztolták, boszorkány lábakat rajzoltak és éltető daemont: a gőzt lehel-ték beléjük.

A titokteljes tudós öregek közt, be-szélt továbbá Clegg Sámuel, senki sem kért oly nagymérvű befolyást gyakorolni reánk fiatalokra, mint az öreg Murdock. A mig ő nem börtönt helyeslőleg, addig maga Watt James sem nyilvánította a tervet értetnek, a gépet késznek. Murdock hosszu éveken át segédvársa volt Watt-nak. Rábizta a nagy sohoi géppár ve-zetését, melyet aztán a folyton zsembeledő Murdock a legtapintatosabban kezelt is: mindent átlátott, első és utolsó volt a munkánál, kora reggeltől késő éjjig, s mindenki félt tőle és csodálta őt.

De a rettegett öreg szivből is tudott kaczagni, midőn elbeszélte, hogy mikép lett egykor ama minta, melyet ő 1785-ben Redouthban, szabad idejében maga állított össze gőzkocsiá, a mely gőzerő segélyével csakugyan meg is indítottat. Az első próbát titokban egy korom-sötét

éjszakai kísérlette meg a kisvárosban, s midőn a gőzkocsi szikrákat szórván a paplak előtt elhaladt, a pap ki éppen azon pillanatban érkezett haza, annyira megijedt, hogy jajeszékelve megszökött a vélt — ördög elől.

Murdock, folytatá Clegg, engemet, mint hatalk suhancot vett segítségül a légszesz alkalmazhatóságának kísérleteihez. És mily egyszerűek voltak a mi készü-léseink! Egy ócska puskaeső volt a mi gőrebünk, ökörhőlyag a gazometer. — Mily gyakran mentünk haza egy kis láng világlánál, melyet az öreg egy ilyen hő-lyag és ócska pipaszár segélyével alkotott. Messzire jutottunk a légszeszszel, és egy ünnepély alkalmával Ausienszen (1802) egész árjával birtunk a légszesz lángok-nak a Soló-hygar homlokfalán és a nép-tömeg örönariválgsása és csodálkozásá határtalan volt. Megvilágitottuk vele az egész gyártelepet és sokkal jobbnak bi-zonyult az a lámpánknál; de még is elég rossz volt a légszesz, mert a gyár népes-sége megbetegedett a sok füsttől és ko-romtól.

Midőn 40 év előtt tisztító gépezete-met elkészítém, először egy londoni fat-étkereskedő bolthelyiségének kirkatát világitottam ki légszeszszel. A lángok, mint fehér csillagok álltak a csövek nyi-lásai fölött és az olajlámpák lángjai el-vörösödtek és elhomályosodtak mellette. A nép összecsendült és az előkelő urak fogatai mind megállottak a kirkat előtt. Egyik estén egy szép lady rohant be hozzánk e szavakkal: „E világitó szer-kezetet haza kell, hogy vigyem, kerüljön bármennyibe!” — Ennek daczára kine-verték, midőn azzal a tervvel álltam elő, hogy Londont szénlégszeszszel világit-sam. És a nevetők közt egyik sem volt rosszabb sir Humphri Dawynál, legnagyobb természettudosunknál és Scottnál, az ak-kori idők legnagyobb költőjénél, ki gúny-osan így kiáltott fel: „A világ a fején áll! London téli éjszakáit azzal a szén-füsttel akarják világitani, mely téli nappalainkat is éjszakává változtatja át.”

(Vége következik.)

